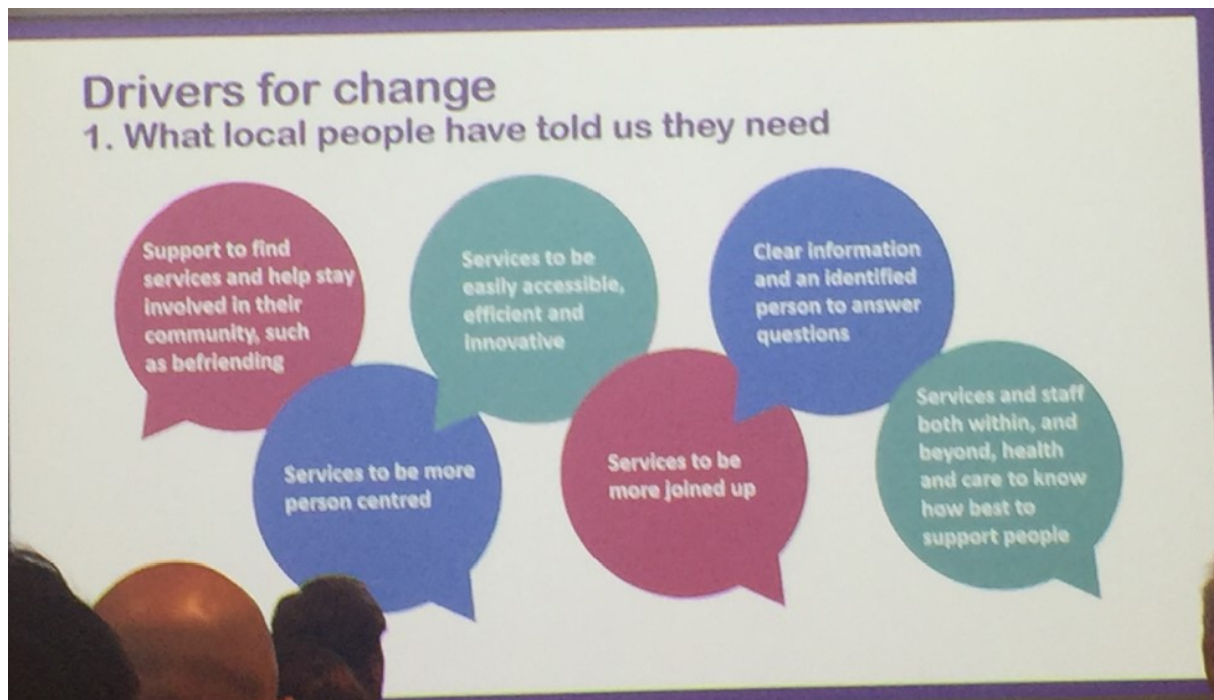

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Säätelä, Sirku (2019). Digitala lösningar för hälsovården på framfart. Svängrum-e (september).

Digitala lösningar för hälsovården på framfart

E-hälsa och digitala lösningar för social- och hälsovården är högaktuella och utvecklingen inom området är enormt snabb. Möjligheterna är oändliga och innovationerna många. I det praktiska arbetet inom hälso- och socialvården etableras ändå nya metoder och teknologiska lösningar långsamt i relation till utbud och kunskap som redan finns. I ett led att sprida information om nyheter inom eHealth men också inom integrering av social och hälsovård stod Helsingfors som värd i den Europeiska HIMSS konferensen i maj i Helsingfors (1).

HIMSS eller Healthcare Information and Management Systems Society (2) är den största hälsoteknologi medlemsorganisationen i världen och HIMSS Europe den europeiska delen av denna organisation. I organisationen regi ordnas konferenser världen över och 2019 års europeiska konferens var 11-13 maj i Helsingfors mässcentrum. Konferensens tema var Health 2.0 och samlade intresserade och experter för att dela forskningsrön och beprövad praxis samt visa nyheter, innovationer och rön gällande digitala lösningar för både social och hälsovårdssektorn. I konferensen deltog ca 3000 personer från över 55 länder i tre dagar. Över 200 globala talare och ca 140 utställare på expoområdet bidrog till det digra programmet. På konferensen gavs även möjligheter till nätverkande med globala aktörer inom området.

Konferensens digra och mycket intressanta program gjorde det svårt att välja sessioner att åhöra så denna text återger endast några av de mest intressanta presentationerna

I sessionen "Health and Mental wellbeing- no patient left behind" gavs flera mycket högklassiga presentationer. Sessionen handlade om digitala lösningar för integrering av fysiskt och mentalt välmående eftersom hälsans grundpelare är det psykiska välmåendet. Utan

det kan inte kroniska sjuka patienter klara av att sköta sin fysiska hälsa. Den presentation som intresserade personligen var Marko Kuismas presentation om Kaiku Health (3) ”How digital Health Interventions can help supporting Cancer Survivors Overall Wellbeing and Quality of life”. Kaiku projektet har FICAN West dvs västra Finlands Cancercenter i Åbo (Åbo Universitetssjukhus)(4) som uppdragsgivare och samarbetar med flera universitet för att befrämja välmående hos cancerpatienter. Här presenterades en mobilanpassad personlig hälsointervention där den som använder applikationen registrerar sig till Kaiku plattformen och algoritmen gör en psykologisk riskkalkylering på basen av validerade skattningsskalor ss. Connor- Davidson Resilience Scale (5) angående livskvalitet, förnöjsamhet med livet, resiliens samt ångest.

I praktiken går det till så att vårdpersonal på cancerkliniken bjuder in patienten till Kaiku Health och patienten påminns via sms/email att rapportera sitt mående. Algoritmen upptäcker depressionsrelaterade symptom i patientens rapport som informeras till vårdpersonalen som kan konsultera och erbjuda hjälp på basen av just den patientens personliga profil. Cancerpatienter har trots botad sjukdom har många icke önskade hälsoproblem och mortalitet jämfört med resten av populationen så det finns en beställning på uppföljning av dessa patienters psykiska välmående (6).

Virtualglasögon kan enligt ny forskning användas för olika ändamål inom hälsovården. De lämpar sig för undervisning, patienthandledning men även för smärtbehandling, behandling av ångest och mycket mera. Den sk Cedar-Sinai (7) studien visar att VR är en effektiv terapimetod för att komplettering av traditionella smärtbehandlingsmetoder hos inskrivna patienter och kan hjälpa patienterna att förstå sin sjukdom och sina symptom på ett bättre sätt. I studien deltog 120 randomiserade patienter och dessa gavs tillgång till VR glasögon i 10 minuters sessioner 72 h. Innehållet som visades var i detta fall relaterat till hälsa och välmående men det finns olika möjligheter för innehåll tänkt för patientvård.(8) Det främsta resultat var förändringar i patientrapporterade smärtnivåer omedelbart efter den första behandlingen, efter 48 och 72 timmar. Övriga resultat inkluderade patientens ökade tillfredsställelse med sjukhusets smärtbehandlingsvård och själva upplevelserna av smärta, liksom skillnader i behovet av ordinerad opioid/morfin.

Eduard Maroon från Tartu som pratade om psykiatriska patienters engagemang via applikationer för psykisk hälsa och varför en del av dessa ej fungerar. Han nämnde genomgående i presentation att viktigt är att ha ett patientfokuserat, individcentrerat närmelesätt och vikten av att låta användarna vara delaktiga i utveckling av digitala lösningar. I annat fall finns risk för misslyckande

Dr.James Reed från Storbritannien presenterade sitt arbete i Birmingham områdets Mental Health Trust som fått pris som den bästa digitala organisationen inom mentalvård i Storbritannien. Han talade om problemen att dela information och hur det förhindrar optimal helhetsmässig vård för patienterna.

Föreläsningen med rubriken ”Future of Hospitals” och drog full föreläsningssal. Risto Linturi, finländsk framtidsforskare och futurist talade i sitt framförande om de viktigaste nyckelfaktorerna för transformationen av hälsovård som redan sker.

Dessa är 1. *Telemedicin*, 2. *självdiagnostik*, 3.*biohacking*, 4. *personifierad hälsa*, 5. *mediciner mot åldrandet* och 6. *ny protetik*.

Dessa faktorer innebär enligt Linturi, att redan 2030 finns allt större möjligheter för diagnostik och tester i hemmiljö (som idag görs på lab), multispektrum kameror, in vivo (inom kroppen) tabletter med inbyggda sensorer, tatueringar med sensorer som mäter vitala funktioner, robotik som samlar data. *Självdagnostiken* sker via AI och maskininlärning i sociala medier och med hjälp av olika grupper på internet. *Biohacking* tillåter experimentering mellan patienter eller patientgrupper som använder sig av olika sensorer och hemlaboratorier som kan monitorera behov av t.ex. näringsämnen och på basen av det ge kostråd. Detta möjliggör även produktion av biologiska mediciner och proteser genom 3D printing som kommer att försnabba bl.a utvecklingen av mediciner. Detta hänger ihop med möjligheter för *personifierade hälsoinsatser* (personalized health) genom att näringsförslag och mediciner baserad på personligt genom, cellsignaler och microbiome (dvs personlig bakterieflora) vilka kan testas på en sk ”digital tvilling”. Enligt Linturi har även testning av *mediciner mot åldrandet* redan påbörjats. *Ny protetik* med hjälp av robotisering och AI kan göras för t.ex blinda eller personer med demens för att skapa en förståelig värld, det är redan möjligt att göra sk. exoskelett som med hjälp av robotik kan möjliggöra en förlamad person att gå och utföra dagliga funktioner.

Enligt dessa framtidsscenarioer verkar det som om ALLT man kan tänka sig kan vara möjligt och det inom snar framtid.

Sessionen “Integrating Health and socialcare” presenterade olika digitala lösningar och praxis för att garantera kontinuitet, interprofessionellt samarbete samt holistisk vård och omsorg för olika patientgrupper. Enligt forskning behövs en bättre koordination och ett mera personcentrerat tillvägagångssätt än tidigare. Personen i centrum är nyckelordet även inom digital hälsa. De tre huvudtalarna kom alla från Storbritannien. Dessa var Kevin Benton, Masood Nazir samt John Rayner. Storbritannien har utvecklat integration mellan social- och hälsovård inom vissa geografiska områden men de regionala skillnaderna är fortfarande stora. Utvecklingen är beroende av de ansvariga personerna och hur dessa är intresserade av att utveckla och ta i bruk digitala lösningar. Huvudinnehållet i alla dessa presentationer var att patienterna bör höras och sättas i centrum. I annat fall misslyckas försöken att engagera och utveckla helhetsmässig vård och omsorg. Detta kräver att man frågar vad invånarna i området behöver och förväntar sig. (se bild från Kevin Fentons presentation).

Som summering kan sägas att personcentrering, patientdelaktighet och kontinuitet är nyckeln till framgång. Det kan konstateras att det samlas stora mängder av data inom social och hälsovård som ofta är dubbleringar av det som redan finns och endast liten bråkdel används systematisk. Digitala system inte kan lösa allt utan den mänskliga kontakten behövs alltid. Ifall digitala system inte är användarvänliga för personal och de omsorgsbehövande är de onödiga, kostsamma och blir endast tidstjuvar.

Det finländska bidraget i konferensen var också omfattande med bl.a professor Kaija Saranto, sjuksköterskeförbundets Nina Hynninen samt lektor Outi Ahonen från YH Laurea representerade den finländska sjuksköttarkåren. De flesta finländska bidragen stod ändå teknologiföretagen samt konsultbyråerna inom It för. Finland hade en egen paviljong på expoområdet där det var program samtidigt med övriga sessioner och många av utställare var just finska teknologiföretag med innovationer gällande hälsoapplikationer, mjukvara för dokumentering av vård och omsorg, lösningar för läkemedelssäkerhet, robotik och AI för diagnostisering för att nämna några.

I slutet av källförteckningen finns därför länkar också om material som ej berörs i denna text för möjlighet till vidareläsning för den som är intresserad.

HIMSS Europe ordnar konferens 26-28.5 2020 även då i Helsingfors.

1. HIMSS Europe 2019 Helsinki. <https://himss.messukeskus.com/>
2. HIMSS Europe <https://www.himss.eu/about-himss-europe>
3. Kaiku Health <https://kaikuhealth.com/>
4. TYKS syöpäkeskus <http://www.vsshp.fi/en/syopakeskus/Pages/default.aspx>
5. Connor & Davidson, 2003. DEVELOPMENT OF A NEW RESILIENCE SCALE: THE CONNOR-DAVIDSON RESILIENCE SCALE (CD-RISC) Connor-Davidson Resilience Scale <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/da.10113>
6. Oeffinger et al. 2006. Chronic Health Conditions in Adult Survivors of Childhood Cancer. N Engl J Med 2006; 355:1572-1582 <https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMSa060185>
7. <https://www.mobihealthnews.com/news/north-america/cedars-sinai-study-inpatient-vr-pain-management-offers-glimpse-real-world?>
8. <https://appliedvr.io/>

Tilläggs litteratur:

Aukia 2017. Lääkäriin apuäly https://www.loimu.fi/lehti/artikkelit/2017/6/Laakarinn_apualy

FinnGen Projektet <https://www.fimm.fi/en/research/grand-challenge-programmes/finnish-genomes-empowering-personalised-and-predictive-health/finngen>

Vehko, Ruotsalainen & Hyyppönen. 2019. EHealth and Welfare of Finland -Checkpoint 2018. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138244/RAP2019_7_e-health_and_e-welfare_web_4.pdf?sequence=4&isAllowed=y

www.healthvillage.fi

Sirkku Säätelä, lektor Yrkehögskolan Novia, Vasa

Texten har publicerats i **Svängrum e**, september 2019:

<http://svangrum.sofuk.fi/newsletter/index.php/24-2019/september/102-digitala-losningar-for-halsovarden-pa-framfart>